

TOŠKOVIĆ

Iznad lokaliteta milenijumima stare civilizacije praistorijskog čovjeka u "kamenjnoj pustinjii" Bratonožića na Pelevom Brijegu 19. novembra 1932. godine rođen je Uroš Tošković. Njegovo djetinjstvo je bilo ispunjeno nemaštinom i oskudicom. Odrasta u godinama Drugog svjetskog rata. Zajedno sa nemaštinom događaji iz rata ostavili su posljedicu na njegov život, koji se i dan danas rve sa oskudicom, mitraljezima, ratnicima, vojnicima. U ratom opustjeloj zemlji na golom kamenu nije bilo lako nahraniti mnogobrojnu porodicu Tošković. **U toj borbi za opstanak Uroš osorno odgovara ocu na pitanje "šta ćeš da radiš mali" tada samo njemu znanu misao "da crtam".**

Odlazi sa Pelevog Brijega truckajući se makadamom na karoseriji zahuktale gvozdene mašine prašnjavim putem kojim se nikada više nije vratio u kraj u kome se rodio. Iz rodnog kraja nosi sa sobom jedino slike ratnih razaranja, strahota i gladi, kako sam kaže prate ga kroz čitav život "nikako ih ne mogu izbrisati." Put i misao da postane slikar dovode ga na Cetinje gdje upisuje Umjetničku školu, koja je ubrzo premještena u Herceg Novi. Umjetničku školu je završio 1952. godine. Profesori su mu bili Petar Lubarda i Milo Milunović. Uroš Tošković se nalazi u grupi najtalentovanijih đaka ove škole. Na samom početku dolazi do izražaja njegova obdarenost za crtež, liniju i boju. Ne samo što je došao do izražaja njegov talenat za slikanjem, Tošković pod uticajem svojih učitelja formira svoj likovni rukopis, koji će docnije samo usavršavati. Nošen željom da crta i usavrši svoje znanje odlazi u Beograd. U Beogradu upisuje Akademiju likovnih umetnosti, koju je završio u klasi profesora Marka Čelebonovića 1956. godine. Tošković se u Beogradu kreće u krugu avangardnih umjetnika koji traže alternativu umjetnosti socijalističkog realizma, okupljeni oko grupe Medijala. Već tada je svojim avangardnim nastupima obezbijedio da se njegovo ime nađe na stranicama svjetske istorije umjetnosti.

Posvećen asketski crtanju, radi danonoćno na usavršavanju sopstvenog načina izražavanja. Priča se da je kamion crteža ostavio kada je iz Beograda otišao u Pariz 1956. godine. Kao stipendista francuske Vlade u Parizu upisuje školu Lijepih umjetnosti, profesor mu je bio Moris Brijason. Treću po redu likovnu akademiju kako sam Tošković ističe, završava sa visokom ocjenom. U Parizu nije išao putem kojim su išli mnogi jugoslovenski slikari, kretao se nekom stranputicom. Živi sa slikarima koji su se okupljali na obalama Sene, na pariskim ulicama, druži se sa običnim svijetom, pijancima, skitnicama, prosjacima, modelima, prostitutkama.

Na njegovim crtežima progovorila je čitava jedna galerija ogoljenih duša beznađenih ljudi koji tragično, dramatično, ironično, dovtljivo, duhovito, traže sebi mjesto pod velikim kišobranom Univerzuma. Putuje u Njujork, Kalkutu i Trst. Mnoge priče iz života Uroša Toškovića ne mogu da se sagledaju do kraja, ali jedno je izvjesno da ga i u Parizu proganja glad i nemaština. Zna Tošković da je crtež, slika, umjetničko djelo, bilo oduvijek roba koja se prodavala i od koje se živjelo, " u džepu kada nijesam imao prebijene pare crtao sam bogataše." Kako se samo rasula ta ogromna stvaralačka energija diljem bijeloga svijeta velikog majstora crteža i slike. Njegova linija jasna, čista, žestoka, osvojila je parisku likovnu kritiku i slikare među kojima vlada mišljenje da je Uroš Tošković najbolji crtač svijeta.

Moderna galerija u Titogradu 1983. godine organizuje samostalnu izložbu crteža i slika Uroša Toškovića. Bilo je to u susret Trinaestojulskoj nagradi koju mu je dodijelila Vlada Republike Crne Gore 1987. godine. Ovo značajno priznanje za njegovo stvaralaštvo, koje je dobio od davno napuštenog zavičaja, zavičaja koji ga nije zaboravio, vjerovatno je probudilo u njemu nostalgiju koja ga je vratila nekoliko godina kasnije iz Pariza, svjetskog stecišta savremenih umjetničkih dešavanja u gradić pod Goricom. U Podgorici pred kraj XX vijeka /1997-

1998/ Tošković neumorno crta i slika. Tada nastaje ciklus slika "Gorski vijenac." Ovaj ciklus nastaje iz portreta barjaktara Pime. Slikar majstorski nanosi kičicom na karton sloj preko sloja crne boje i niže sliku za slikom: Snaha Anđelija, Iguman Stefan, Mustaj Kadija, Selim Vezir. Nakon osam mjeseci strpljivog rada, počele su forme da trepere, svjetlucaju, vibriraju. Portrete sporednih ličnosti iz "Gorskog vijenca" uradio je i tematski i likovno kao dobar poznavalac svjetskog modernog slikarstva. To su snažne, upečatljive, apstraktne forme kompoziciono postavljene pod različitim uglom. Remeteći ritam portretne monotonije, tvori harmoničnu cjelinu sa koloritom crne boje i nadrealnom vizijom skrivenom u karakteru ovih likova. Neviđena vibracija crnog tona stvara mističnu atmosferu duhovnosti, ekspresiju iskonskog, metafizičkog. Izložba slika ciklusa "Gorski vijenac" koju je organizovala Galerija Most izazvala je kod likovne kritike različita mišljenja.

U stalnom pokretu i stvaralačkom nemiru, kao radoznali putnik Tošković mijenja mjesto boravka odbacujući sve lagodnosti života u nesporazumu sa konvencionalnim svijetom, samosvjestan ratnik, živi i radi neko vrijeme u Nikšiću i Baru. Za slikarstvo Toškovića se interesuju mnogi pojedinci i kolekcionari, koji kupuju crteže kod njega i tako obezbjeđuje "neku crkavicu za život." Njegovo umorno lice u poodmaklim godinama ponekada ozari dobroćudan osmijeh, kada izvodi performanse, pozirajući pred fotografskim aparatom.

Učestvujući u radu Likovne kolonije "Grad na Tari" 2007,2008 i 2009. godine, Tošković kaže "našao sam sebe u Kolašinu, našao sam svoj izgubljeni umjetnički Ego". Kolašin je njegova nova stvaralačka inspiracija.

Draginja Kujović, historičar umjetnosti

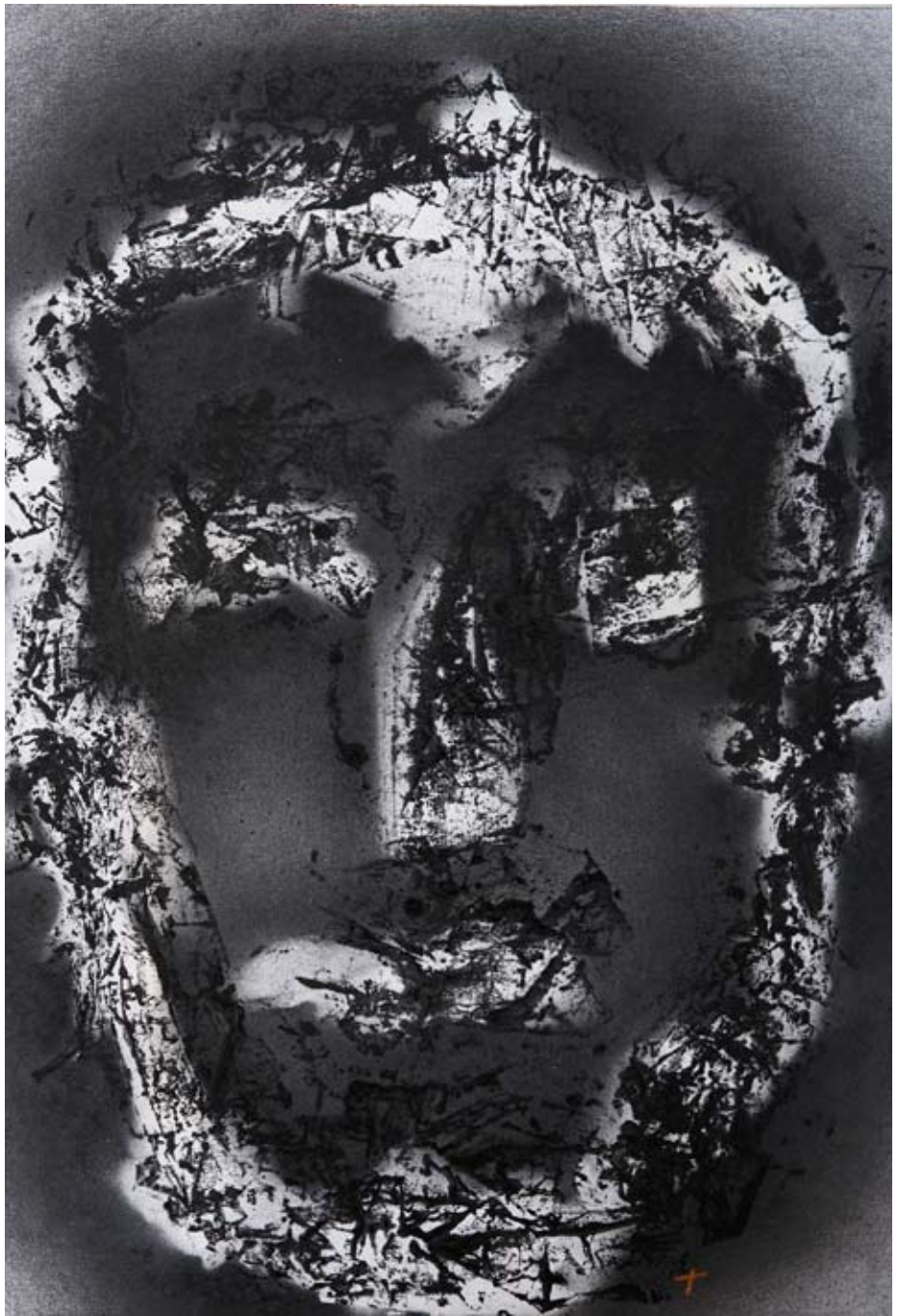

2008-0

Toshiko

Gomila papira, kartona i platna, različitih oblika i dimenzija, ujedinila je njegovu kreativnu snagu i moć, njegov smisao za boju i liniju u neprekinuti niz od šezdeset dvije slike i crteža, minijature, beskonačnog trajanja. Slikane i crtane uljanim bojama, pastelom, suvim pastelom, olovkom, ugljem, lakom i pijeskom. Glava ratnika, Figura, Akt, Glava djevojke, Vampir, Maska, Kompozicija, Glava sa dva profila, one su stilski, tematski i motivski dio ogromne stvaralačke priče slikara Uroša Toškovića nastale u Kolašinu. Kolašin je samo jedna od usputnih stanica na njegovom putu od iskona kroz prostor i vrijeme do iskona.

Vizionarski, zanosno, misaono, realno, nadrealno, na tom putu objedinio je svijetlo i tamu kao vječitu dramu dobra i zla, tragajući za iskonom. Kamen je iskon na kome je Tošković rođen. Kamen je kolektivno nesvjesno uticao na formiranje razvojnog puta njegovog umjetničkog Ega. Od prvog susreta sa platnom, uljem, papirom i olovkom, odbacio je ustaljene umjetničke forme, stvarajući svoj sopstveni stil, kroz koji iskazuje svoju misao jedan osoben umjetnički manifest. Proširio je opseg tradicionalnog slikarskog procesa, kombinujući pastel, suvi pastel, ulje, lak na kartonu i papiru sa pijeskom. Ta radoznalost u traganju da se izrazi što bliskije iskonu udahнула je sopstveni život njegovim slikama i crtežima. Asimilacijom crteža u sliku proširio je razvoj slikarskog izražavanja. "Ja crtam, Ja ne slikam" - kaže Uroš Tošković. Ne zna se da li ulja ili crteži, u kojoj od ove dvije likovne tehnike dostiže više slikarski ili crtački integritet.

Tošković danima jedino komunicira sa slikama i crtežima, sa njima uspostavlja živi dijalog, stoga se na njima oglednula njegova likovna i životna drama. Ikonografski sadržaji, priče iz djetinjstva, istorijski motivi, legende, sukobi svijetla i tame, dobra i zla, metafizički iznijansirana harmonija plave, crvene, žute, crne i bijele boje, ponavlja se na crtežima u različitim varijacijama. Glava žene sa dva profila, Glava ratnika sa dva profila, dio su samo njemu znanog svečanog vanvremenskog rituala, koji ga kroz život prati kao sjenka. Modelirana lica glava, naslikana i nacrtana njemu svojstvenom paletom boja, bez dubine i perspektive u prvom planu, dotakla su ljepotu i mistiku crteža paleolitskog čovjeka. Da se dokuči takvog umjetničkog izraza uspio je Tošković jer je njegov iskon duboko ukorijenjen u stanište praistorijskog čovjeka, sa obala rijeke Morače, poviše kojeg se uzdižu Bratonožići.

"Ovaj grdni svijet prošao sam uzduž i poprijeko, ali nikad nijesam uspio da umaknem kamenoj logici življenja koja vlada u mojem zavičaju" - kaže Tošković, kao da želi da istakne da se u djetinjstvu na Pelevom Brijegu odigrala njegova životna i likovna drama.

"Kamena logika življenja" je energija koja pokreće njegovu stvaralačku priču i sve njene razvojne ritmove. Ove slike i crteži su umjetnički poduhvat izuzetnog zamaha i čine značajan domet na Toškovićevom stvaralačkom putu. One su neprestana borba dobra i zla, stalno kretanje, rađanje i umiranje.

Draginja Kujović, istoričar umjetnosti

Vlada Crne Gore
MINISTARSTVO KULTURE

centar
savremene umjetnosti
crnogore

Javna Ustanova
CENTAR ZA KULTURNI
KOLAŠIN

Izdavač: Centar savremene umjetnosti Crne Gore | Centar za kulturu - Kolašin

Za izdavača: Milenko Damjanović | Branislav Jeknić

Tekst: Draginja Kujović

Dizajn i štampa: DPC, Podgorica | maj 2010.